

Jaargang 7 • nummer 5
Oktober 2009
Tweemaandelijks nieuwsbrief

Ver. Uitg.: Gerolf Annemans,
Madouplein 8 bus 9, 1210 Brussel.

1 • **Bedrijven en particulieren betalen de inertie van de regering**

2 • **Van HRF-advies tot gezamenlijke begroting 2010-2011**

3 • **Van HRF-advies tot gezamenlijke begroting, vervolg**

4 • **België boert verder achteruit**

www.ondernemendvl.org

Investerings in Europa Rangschikking volgens jobs

	2008	2007
UK	1	1
Rusland	2	2
Roemenië	3	5
Duitsland	4	9
Polen	5	4
Frankrijk	6	7
Spanje	8	8
Portugal	11	20
Ierland	12	-
België	16	14
Nederland	17	15
Zwitserland	20	-

Selectie 20 Europese landen.
Bron: IBM, Global Location Trends,
oktober 2009

Bedrijven en particulieren betalen de inertie van de regering

De begroting 2010-2011 is een feit. En blijkbaar opgesteld zonder al te grote problemen. Dit is niet echt te verwonderen, aangezien de ambities al niet te hoog lagen: met een gezamenlijke inspanning van goed 5 miljard over 2 jaar wordt slechts ongeveer 12% van het gecumuleerde tekort weggewerkt. Daarenboven rekent de federale begroting vooral op nieuwe inkomsten en is er niet veel te merken van echte besparingen in de eigen administraties.

Volgens de regering wordt de consument ontzien. Dit blijkt echter niet uit de cijfers. De accijnzen op diesel en tabak worden verhoogd, omdat ze 'onder het niveau van de ons omringende landen liggen'. Dat de fiscale druk op arbeid fors boven dit niveau ligt is voor de regering echter geen reden om ze te verlagen. En een van de weinige mogelijkheden die de bedrijven nog hadden om hun werknemers tegen een redelijke kost te belonen, de toekenning van een bedrijfswagen, wordt nu ook fiscaal aangepakt. De beperking van de notionele aftrek zal nog meer potentiële buitenlandse investeerders afschrikken. De beslissing om de afgeschreven kerncentrales langer open te houden, betekent een jaarlijkse extra winst van een slordige 2 miljard voor de Franse monopolist Suez. Geïntimideerd door de dreiging de Belgische markt te verlaten, durft de regering hiervan maar gemiddeld 260 miljoen per jaar van af te romen. De financiële sector, aangeschoten wild na de crisis, komt er met 890 miljoen over 2 jaar echter een pak slechter van af. Tegenover deze forse belastingverhogingen, staan een aantal nieuwe, tijdelijke initiatieven die het economisch herstel moeten bevorderen: de verlaging van de BTW in de horeca tot 12% en de verlenging van de BTW-maatregel in de bouw. De maatregel in de horeca slaat echter alleen op maaltijden, terwijl de bouw rekening moet houden met duurdere hypothecaire kredieten door de hoge bankheffing en het Europees dictaat om de bestaande registratiekosten (10%) op de aankoop van grond te vervangen door een btw-heffing (21%). De regering schuift de lasten af op de bedrijven (en dus de particulieren), maar probeert zo weinig mogelijk in eigen vlees te snijden. De niet-vervanging van een aantal pensioengerechtigde ambtenaren is maar een druppel op de hete plaat. De besparing in de sociale zekerheid, 900 miljoen, bestaat vooral uit de onderbenutting van de groeinorm van de ziekteverzekering. De norm zelf aanpassen was blijkbaar een brug te ver.

In het bankendossier vertoont de regering op zijn minst een schizofreen gedrag. Zo heeft ze herhaaldelijk verklaard om zo snel mogelijk uit de banksector te stappen. En terecht, een regering is geen bankier. Toch tekent ze in op de kapitaalverhoging van BNP Paribas via de verkoop van als dividend uitgekeerde aandelen. De regering heeft steeds speculatie met de vinger gewezen als een oorzaak van de crisis. Nu doet ze juist hetzelfde. Een budgettaire meevaller van 200 miljoen euro, meer dan welkom gezien de desastreuze begroting, wordt prijsgegeven voor een onzekere toekomstige winst. De belastingbetaler wordt verder uitgeperst terwijl de regering op de beurs belegt. Als staaltje van deugdelijk bestuur kan dit tellen. Terwijl de Belgische banken moeten opdraaien voor de crisis, investeert de regering in een buitenlandse, Franse financiële groep. De van de banken geëiste bijdrage wordt daarenboven berekend op de spaar- en verzekeringsproducten. Het zijn niet de zichtdeposito's en spaarrekeningen die mede de crisis veroorzaakt hebben, maar wel de risicovolle gestructureerde producten. Door juist de meest veilige categorie aan bancaire producten te viseren, zet de regering de banken aan meer risico te nemen. Of het omgekeerde wat ze zagezegd beoogde. Daarenboven verdwijnt deze 'premie tegen bankfaling' in de bodemloze begrotingsput en wordt dus niet opzij gezet in een verzekeringsfonds. Ondanks de hoge bijdrage van de sector, zullen eventuele toekomstige bankproblemen ten laste zijn van de lopende begroting.

De begroting 2010-2011 bevat opnieuw geen echte structurele maatregelen. De tijdelijke BTW-verlagingen zullen niet volstaan voor een duurzaam economisch herstel, terwijl de forse bijdragen van de ondernemingen de concurrentiepositie nog verder zullen aantasten. In tijden van crisis wordt de bedrijfswereld verplicht fors te saneren, waarvan ze later de vruchten plukt. De ploeg Van Rompuy heeft verzuimd van dit momentum gebruik te maken. Alweer een gemiste kans dus.

Van HRF-advies tot gezamenlijke begroting 2010-2011

Door de snelle verslechtering van de internationale conjunctuur zag de Hoge Raad van Financiën zich verplicht zijn te optimistisch advies van maart scherp bij te stellen. Bij de actualisering in september houdt de afdeling 'Financieringsbehoeften' zo veel mogelijk rekening met de jongste evoluties en voorspellingen. Een belangrijke oefening, aangezien het advies als basisdocument wordt gebruikt bij de opstelling van de begrotingen 2010 en 2011.

Saneringen zijn onontkoombaar

De HRF stelt vast dat, zelfs indien er in de periode 2011 tot 2015 een krachtig herstel volgt met een gemiddelde jaarlijkse groei van 2,2%, bij ongewijzigd beleid de tekorten op de begroting niet onder 7% of ongeveer 22 miljard euro zullen zakken. Vanaf 2010 zou het sneeuwbaaleffect weer duurzaam worden, wat uiteraard de rentelasten en de tekorten structureel negatief beïnvloedt. Het vorig record van de schuldgraad, 136% in 1993, zou tegen 2020 wel eens gebroken kunnen worden. Ook de verwachte cyclische heropleving zal geen soelaas bieden. De conjuncturele verbetering zal meer dan gecompenseerd worden door de structurele stijging van de vergrijzingskosten en rentelasten. Zonder drastisch overheidsingrijpen zal de conjunctuurverbetering de toekomstige zware tekorten hoogstens kunnen stabiliseren.

De sanering van de begroting wordt best niet te lang uitgesteld. Immers, hoe langer de saneringsperiode, hoe sterker het sneeuwbaaleffect in de schuld- en renteproblematiek. Dit leidt tot nog zwaardere inspanningen in de toekomst. Daarnaast geeft de (perceptie van) duurzame en hoge tekorten aanleiding tot hogere en risicopremies op de financiële markten en een hogere spaarneiging in de private sector, wat uiteraard de economische groei afremt. Tenslotte is er nog de Europese regelgeving: een niet-tijdelijk tekort van meer dan 3% kan door Europa als buitensporig worden beschouwd, waarvoor de betreffende lidstaat gesanctioneerd kan worden. De EC heeft ondertussen inderdaad een procedure opgestart tegen België, zoals reeds bij 19 andere lidstaten het geval is. De geïndiceerde landen moeten samen met Europa beslissen op welke wijze het excessief tekort zal weggewerkt worden. Omwille van deze redenen, houdt de HRF dan ook vast aan een structureel evenwicht in 2015.

De Hoge Raad berekent dat bij ongewijzigd beleid het tekort in 2015 oploopt tot 7,4% BBP. Om dit tekort weg te werken is een gecumuleerde saneringsinspanning van 6,8% nodig. De verbetering van het begrotingsresultaat zal de rentelasten drukken, wat resulteert in een positief budgettaire effect van 0,6% BBP. Om het tekort structureel weg te werken tegen 2015 is met andere woorden een inspanning van 6,8% BBP nodig, te spreiden over 6 jaar. Om de verwachte conjunctuurverbetering niet te hypothekeren, wordt het zwaartepunt van de inspanning best verschoven naar de periode 2012-2015. De HRF stelt voor in 2010 en 2011 de maatregelen te beperken tot gecumuleerd 1,5% BBP, terwijl de volgende vier jaar de inspanning moet oplopen tot jaarlijks gemiddeld 1,3% BBP. Bij dit traject zou het globaal tekort in 2013 onder de 3%-drempel zakken. Het sneeuwbaaleffect zou eveneens in 2013 omkeren, waardoor de schuldgraad opnieuw onder 100% kan zakken in 2015. Bovendien zou 80% van de financiering van de geraamde vergrijzingskosten na 2015 verzekerd kunnen zijn.

Verdeling van de inspanningen

Het budget van de federale regering voor haar primaire uitgaven bedraagt momenteel ongeveer 35 miljard euro. Van de bijna 150 miljard aan (hoofdzakelijk fiscale) inkomsten, wordt immers 69 miljard doorgestort aan de sociale zekerheid, gaat 39 miljard naar de deelstaten en 3 miljard naar de EU. De regering kan echter niet vrij beschikken over de 40 miljard euro die nog overblijft: een belangrijk gedeelte gaat naar wat strikt genomen sociale uitgaven zijn (bijvoorbeeld de 8 miljard euro aan ambtenarenpensioenen) en de betaling van de rentelasten (12 miljard). De middelen van de federale begroting zijn dan ook beperkt. Vandaar dat de HRF verschillende scenario's voorstelt om de begrotingsinspanningen te verdelen over de twee grote entiteiten, de federale overheid en de sociale zekerheid (entiteit I) enerzijds, en de deelgebieden en lagere overheden (entiteit II) anderzijds.

Indien een gelijktijdig evenwicht in 2015 voor beide entiteiten als doelstelling wordt weerhouden, bedraagt de inspanning voor entiteit I 81%, terwijl entiteit II 19% van de begrotingsinspanning moet leveren. Uitgaande van het relatieve aandeel in de uitgaven (spending power) kan een andere verdeelsleutel bekomen worden. Van de totale primaire uitgaven is 35% voor rekening van entiteit II, 65% gebeurt door entiteit I. De 65/35-sleutel houdt in dat de regio's en lagere overheden in 2013 een evenwicht boeken om tegen 2015 een overschot van 1,2% op te bouwen, een overschot dat verder stijgt tot 2% in 2020. Het tekort van entiteit I moet in dit scenario dalen tot 2,8% in 2013 en tot 1,2% in 2015. Volgens dit scenario blijft entiteit II ook na 2015 een tekort optekenen dat maximaal kan oplopen tot 2% in 2020. De verdeelsleutel kan ook gebaseerd worden op de fiscale capaciteit van de entiteiten (taxing power). De som van de gewestelijke belastingen en het aan de gewesten overgedragen gedeelte van de personenbelasting, een indicator voor de fiscale capaciteit van entiteit II, bedraagt de jongste jaren gemiddeld 12% van de totale ontvangsten. De sleutel '88/12' zou ertoe leiden dat entiteit I in 2015 een overschot boekt van 0,5%, terwijl entiteit II tot 2020 een tekort zou hebben. Er kan ook geopteerd worden voor een gemengde sleutel, voor 50% gebaseerd op de 'spending power' en voor 50% gebaseerd op de 'taxing power'. De verdeling van de inspanning gebeurt in dit scenario volgens een '76,5/23,5'-sleutel en komt erop neer dat entiteit II een evenwicht behaalt in 2014 om vervolgens overschotten op te bouwen.

De keuze van de (verticale) verdeelsleutel, de verdeling van de inspanningen over de verschillende beleidsniveaus, is uiteraard een politieke keuze. Een proportionele verdeling over de entiteiten wordt afgeraden: in de huidige institutionele structuur en door de concentratie van de vergrijzingskosten bij entiteit I, zou dit niveau voor een onevenredig aandeel opdraaien voor de sanering van de begroting. De federale HRF concludeert dat de noodzakelijke budgettaire sanering slechts mogelijk is bij een samenhangende en evenwichtige verdeling van zowel ontvangsten als de uitgaven over de verschillende niveaus. Dit kan slechts bereikt worden via nieuwe institutionele en/of budgettaire akkoorden. Met andere woorden, zonder een echte staatshervorming waarbij de deelgebieden daadwerkelijk meer fiscale bevoegdheden krijgen, worden de budgettaire problemen in de toekomst onhoudbaar.

Horizontale verdeling

In aanvulling op het septemberadvies analyseert de HRF de horizontale verdeling - tussen de deelgebieden onderling en de lagere overheden - van de toekomstige begrotingsinspanningen. De verdeling tussen de gemeenschappen en gewesten enerzijds en de lokale overheden anderzijds, wordt bepaald door het relatief aandeel van de subsectoren in de primaire uitgaven: 60,9% voor de deelgebieden en 39,1% voor de lokale overheden. Op grond van de meest recente economische cijfers raamt de HRF de inkomsten en uitgaven van de regio's voor de periode 2009-2010. Hierop worden de diverse hierboven geschetste scenario's toegepast op het begrotingssaldo bij ongewijzigd beleid, met toevoeging van een nieuw scenario: begrotingsevenwicht in 2015 voor elke gemeenschap en elk gewest. Als sleutel voor de verdeling van de inspanningen wordt het aandeel van ieder deelgebied in de totale primaire uitgaven van de gemeenschappen en gewesten in de periode 2006-2008 weerhouden: Vlaanderen 56,2%, Franse Gemeenschap 19,6%, Waals Gewest 15,6% en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 6,9%.

In elk scenario neemt Vlaanderen het voortouw zowel wat betreft de totale begrotingsinspanning als het bereiken van een evenwicht. Vlaanderen moet vanaf 2011 het tekort afbouwen om, afhankelijk van het gekozen traject, in 2013 of 2014 dit deficit om te buigen in een overschot dat varieert tussen 2,55 miljard en 840 miljoen in 2015. Enkel in het scenario van een evenwicht voor iedereen in 2015 kan Vlaanderen de begrotingsinspanning beperken. Zowel de Franse Gemeenschap als Waals Gewest moeten, naargelang het gekozen scenario, ofwel pas een evenwicht bereiken in 2014 in 2015 om daarna een overschot op te bouwen (respectievelijk maximaal 470 en 79 miljoen in 2015) of blijven gedurende de ganse periode deficitair (124 miljoen en 66 miljoen in 2015). Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest blijft over de ganse periode met een tekort kampen dat schommelt tussen 200 en 400 miljoen euro. Enkel bij de verplichting een evenwicht in 2015 te bereiken moet het BHG een extra inspanning leveren. Ongeacht de keuze van het te volgen traject, steeds moet Vlaanderen de zwaarste inspanning leveren. Dit is echter logisch aangezien Vlaanderen met goed 56% van de gezamenlijke uitgaven, de basis voor de horizontale verdeling, sowieso opdraait voor meer dan de helft van de inspanningen.

Gezamenlijke begroting 2010-2011

De federale regering opteerde niet echt verrassend voor de 65/35-sleutel. Voor entiteit I is dit het beste scenario, entiteit II daarentegen moet op relatief korte termijn een evenwicht bereiken en later een overschot opbouwen. Op het overlegcomité tussen de deelgebieden en de federale regering werd hierover een akkoord bereikt. Het advies voor de horizontale verdeling van de budgettaire sanering is echter niet meer dan een theoretische oefening, aangezien de Vlaamse regering reeds een akkoord bereikte over een begrotingstraject dat strenger is dan de voorgestelde scenario's.

Over de jaren 2010 en 2011 moet volgens de gekozen doelstelling een totale inspanning van 1,5% BBP gerealiseerd worden, verdeeld over de entiteiten volgens de 65/35-sleutel. Dit komt overeen met ongeveer 5,1 miljard euro waarvan 3,4 miljard ten laste van entiteit I en 1,7 miljard voor entiteit 2. Aangezien Vlaanderen in 2010

reeds 1,5 miljard euro bespaart en 500 miljoen euro in 2011 stelt er zich voor entiteit II geen probleem. Met dergelijke inspanning neemt Vlaanderen trouwens 60% van de totale besparingen voor 2010 voor zijn rekening en doet het ruim 7 maal meer dan de 205 miljoen die de HRF adviseert bij een '65/35' verdeling.

Ook de federale regering heeft zijn doelstelling voor 2010-2011 bereikt. De aangekondigde evenwichtige mix van maatregelen (een derde nieuwe inkomsten, een derde minder uitgaven en een derde besparingen op het overheidsapparaat) is het echter niet geworden. De, al dan niet nieuwe, inkomsten, vormen duidelijk het zwaartepunt van de begroting. In totaal wordt voor zo'n 790 miljoen nieuwe initiatieven voorzien: lagere BTW op maaltijden (12%), verlenging BTW-maatregel in de bouwsector (6%), verlenging tijdelijke werkloosheid bedienden en lastenverlagingen voor jongere werknemers. De besparingen zijn op papier goed voor nagenoeg 1,1 miljard. De niet-vervanging van pensioengerechtigde ambtenaren en een kostenbeheersing in de departementen, kabinetten en parlement moeten samen 200 miljoen opbrengen, de sociale zekerheid bespaart 900 miljoen voornamelijk door de toegezegde enveloppe in de ziekteverzekering niet volledig te besteden. Vooral een reeks nieuwe inkomsten, gecumuleerd meer dan 4,6 miljard, moet het gat in de begroting enigszins verkleinen. Onder het mom van een ecofiscaliteit verhoogt de regering de accijnzen op diesel, schaft ze de professionele diesel af en beperkt ze de gunstige fiscale behandeling van bedrijfswagens. Accijnzen op tabak gaan de hoogte in, de notionele aftrek wordt beperkt en in 2011 worden de bestaande regionale registratierechten bij de aankoop van bouwgrond (10%) vervangen door een federale BTW-heffing (21%). De banken moeten de volgende twee jaar bijna 900 miljoen ophoesten, Suez geraakt weg met ongeveer de helft ervan terwijl de energiemonopolist weigert de 500 miljoen euro voor 2009 te betalen. Traditioneel zorgt de strijd tegen de sociale en fiscale fraude, ditmaal voor 565 miljoen euro, ervoor dat de begrotingsopmaak aan de doelstelling voldoet.

De gezamenlijke inspanning van de federale regering, de deelstaten en de lagere overheden zouden het totale tekort tegen eind 2011 tot onder 19 miljard moeten terugdringen of ongeveer 5,3% BBP. Dankzij de raid op de reserves van de financiële sector heeft Van Rompuy zijn begroting voor de volgende twee jaar rond gekregen. Ook de gezamenlijke begroting zit min of meer op koers dankzij de Vlaamse inspanning van 2 miljard. Toch volgens de HRF-doelstelling. Dit neemt niet weg dat er nog een enorme weg te gaan is. De volgende twee jaar schommelt het tekort rond 6% tot 7% wat gecumuleerd neerkomt op ongeveer 40 miljard in de periode 2010-2011. Hiervan wordt amper 5 miljard euro weggewerkt. De echte test is dus voor later, na de federale verkiezingen van 2011. En zonder staatshervorming wordt het risico reëel dat de budgettaire toestand tegen dan volledig vastloopt. Na 2012 komen er in Vlaanderen in principe immers middelen vrij voor nieuwe initiatieven. De toepassing van de Maddens-doctrine zou de gezamenlijke begroting wel eens in gevaar kunnen brengen, aangezien er van de andere deelgebieden niet veel steun verwacht moet worden. Ook de HRF heeft dit begrepen aangezien ze wijst op de noodzaak van nieuw budgettaire en institutionele akkoorden. De eventuele budgettaire clash tussen de Maddens- en Mathot-doctrine is dus voor 2012. Vlaanderen heeft op het jongste overlegcomité verzuimd keiharde garanties te eisen inzake de budgettaire garanties van de andere deelgebieden. Hopelijk is de Vlaamse regering binnen enkele jaren - in 2012 - iets moediger.

België boert verder achteruit

Het gaat niet goed met de Belgische economie. En het is niet alleen de schuld van de zware internationale recessie waar we het afgelopen jaar door moesten. Een geraamde negatieve groei van 3,5% in 2009 is inderdaad een zware crisis. Nochtans doet België het iets beter dan de rest van Europa, aangezien de Europese Commissie uitgaat van een gemiddelde daling van het BBP van 4% in zowel de Eurozone als de EU27. Maar deze evolutie zal niet volstaan om de reeds jarenlange daling van de Belgische competitiviteit om te keren. Integendeel, verschillende recente studies wijzen nog maar eens op de economische achteruitgang waarbij vooral de overheid in gebreke blijft.

Zware inspanningen zijn meer dan nodig. In nagenoeg elke sociaal-economische rangschikking verliest België terrein. De onlangs gepubliceerde studies zijn bijzonder duidelijk en eensluidend: de relatieve achteruitgang van de Belgische concurrentiekracht kan vooral verklaard worden door de onmacht en de inertie van de Belgische overheid in de nationale economie. In het jaarlijkse rapport *'Doing Business'* van de Wereldbank over de aantrekkelijkheid van landen om te investeren en zaken te doen, zakt België naar de 22ste plaats – een verlies van twee plaatsen. De Wereldbank wijst op de afwezigheid van hervormingen terwijl andere landen effectief maatregelen nemen om de oprichting en werking van bedrijven gemakkelijker te maken. In de rangschikking van het *'World Economic Forum'*, dat de competitiviteit van de landen meet, stijgt België wel een plaatsje tot de 18de plaats, maar dit betekent niet dat alle problemen van de baan zijn. Integendeel, volgens de onderzoekers van het Forum wordt de Belgische concurrentiekracht nog al te veel afgeremd door factoren waarop de overheid een directe impact heeft, zoals de te hoge fiscale druk, de exploderende staatsschuld, de administratieve overlast en uiteraard de rigide arbeidsmarkt. Ook uit cijfers van de Europese Commissie blijkt dat de Belgische overheid een tandje mag bijsteken.

In Lissabon werd afgesproken dat minstens 3% van het BBP moet geïnvesteerd worden in O&O, noodzakelijk om niet hopeloos achterop te geraken in de strijd met de VS en Azië op de wereldmarkt. Met 1,87% scoort België in 2007 net iets beter dan het Europees gemiddelde. Maar, de voorsprong neemt wel af en ook hier ligt de oorzaak bij de overheid. Terwijl de Belgische bedrijven ruim hun aandeel in de investeringen voldoen, laat de overheid – het onderwijs uitgezonderd – het steeds vaker afweten. Niet alleen op puur economisch vlak, ook op het gebied van het welzijn, wat natuurlijk in hoge mate bepaald wordt door de economische groei, is er sprake van een onrustwekkende evolutie. De *'Human Development Index'* van het ontwikkelingsprogramma van de VN (UNDP). In deze rangschikking staat België als 17de meest ontwikkeld land. Van alle Oeso-landen tekent België echter de kleinste vooruitgang op. In de editie van 2000 bijvoorbeeld stond België nog op de 7ste plaats. De VN waarschuwt dan ook voor de gevolgen op lange termijn. Ondertussen laten buitenlandse investeerders België links liggen.

De jaarlijkse *'Global Location Trends'*, een rapport van de dienstengroep IBM, stelt dat vorig jaar slechts 192 projecten

waren tegenover 240 een jaar eerder. In termen van jobs vertegenwoordigt dit een daling van 10.000 tot 6.700. België daalt in de mondiale rangschikking van de 27ste tot de 33ste plaats. Dit bevestigt wat de Amerikaanse Kamer van Koophandel reeds jaren bepleit voor België: een aanzienlijke daling van de fiscale druk, een flexibelere arbeidsmarkt en lagere loonkosten, noodzakelijk om potentiële buitenlandse investeerders over de brug te trekken. Allemaal zaken die onder de bevoegdheid van de federale overheid vallen.

Deze rapporten van respectabele internationale organisaties en multinationale instellingen, allemaal gepubliceerd in een tijdsspanne van ongeveer één maand, komen allen tot dezelfde conclusie. Zowel economisch als op het vlak van welzijn, boert België gestaag achteruit. Jaar op jaar verliest de economie aan concurrentiekracht en marktaandeel terwijl ook de relatieve levenskwaliteit achteruit gaat. En, zowel volgens de Wereldbank, het *'World Economic Forum'*, Europa en de Verenigde Naties ligt de verantwoordelijkheid hiervoor grotendeels bij de Belgische overheid. Het anticrisisplan-Van Rompuy – 'laat de andere landen de kastanjes uit het vuur halen' – heeft duidelijk geen resultaat opgeleverd. Uiteraard is het schuldig verzuim niet beperkt tot de huidige coalitie. Ook en vooral de vorige regeringen onder de staatsman Verhofstadt dragen een verpletterende verantwoordelijkheid.

Terwijl in de ons omringende landen daadwerkelijk structurele hervormingen werden doorgevoerd met het oog op een verbetering van de internationale concurrentiepositie en de toekomstige vrijwaring van de welvaart en het welzijn, stonden de opeenvolgende regeringen erbij en keken ernaar. De enige, als structurele maatregel verkochte hervorming, het generatiepact blijkt volledig mislukt. Niemand minder dan Luc Coene, in een vorig leven kabinetschef van premier Verhofstadt en momenteel vice-gouverneur van de NBB en voorzitter van de HRF, geeft onomwonden toe dat het akkoord faalt en zelfs meer kost dan het opbrengt. Het generatiepact moet mensen langer aan het werk houden en vervroegde uittreding ontmoedigen. Vijf jaar na de invoering ervan blijkt dat de effectieve gemiddelde pensioeringsleeftijd nog steeds amper 59 jaar is en het brugpensioen opnieuw toeneemt. In realiteit ligt de gemiddelde pensioeringsleeftijd nog ver onder de wettelijke pensioenleeftijd van 65 jaar. En ondertussen hebben verschillende landen hun pensioenleeftijd opgetrokken. In Nederland wordt momenteel de verhoging tot 67 jaar behandeld in het parlement. In België daarentegen is er blijkbaar geen haast, ook al worden de eerste gevolgen van de vergrijzing almaar duidelijker.

De onmacht om de vergrijzing aan te pakken is exemplarisch voor België. Ook in andere beleidsdomeinen is van vooruitgang of een krachtadige aanpak geen sprake. België was totaal onvoorbereid op de enorme internationale crisis. Tot 2008 kon men dankzij artificiële begrotingsevenwichten en schijnmaatregelen zoals het Zilverfonds de schijn nog ophouden dat alles onder controle was. De conjuncturomslag doorprikte echter deze goednieuwsshow. De gevolgen van een jarenlang nonbeleid komen nu duidelijk aan de oppervlakte: dit land verliest op alle vlakken terrein. Ook al is het ondertussen vijf na twaalf, van enig regeringsinitiatief is nog geen sprake.